

**แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย**
**Guidelines for Educational Management in the Next Era of Life at the Small
Schools Under The Sukhothai Secondary Educational Service Area Office**

กวินพัทธ์ โยธา¹ ชัชภูมิ สีชมภู² หยกแก้ว กมลวรรณเดช³
Kawinphat Yotha, Chatphum Sichomphoo, Yokkeaw Kamonworadej

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย 2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed method) ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 62 คน รวมทั้งสิ้น 67 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบสอบถามประเมินความเหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าความเที่ยงของเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยรวมและรายด้านมีสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ด้านการจัดการทรัพยากร มีการบริหารจัดการทรัพยากรในยุควิถีชีวิตถัดไปต้องผสมผสานการวางแผนชัดเจน การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ด้านการบริหารงานวิชาการ การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารและติดตามผล ด้านการสร้างเครือข่าย สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมกันวางแผน ส่งเสริมการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษา; ยุควิถีชีวิตถัดไป; โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This research aimed to study: 1. the management problems at the small schools in the next era of life in Sukhothai Secondary Educational Service Area Office, and 2. the management guidelines at the small schools in the next era of life in Sukhothai Secondary

Received: 2024-11-26 Revised: 2024-12-07 Accepted: 2024-12-09

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Educational Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: Kawinphat.101@gmail.com

² อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Chatphum.Sri@live.ur.ac.th

³ อาจารย์ประจำ บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Educational Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: yokkeaw.kam@yahoo.com

Educational Service Area Office. This research was a mixed methods research approach. The population used in the research consisted of 5 school administrators and 62 teachers, totally 67 people. The research instruments were questionnaires, interview records, and appropriateness assessment questionnaires. Data collection was done by interviewing and answering questionnaires. The statistical instruments used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content validity.

The research results showed the following. 1. The management problems at the small schools in the next era of life in Sukhothai Secondary Educational Service Area Office as a whole and in each aspect had a moderate level of the school management problems. 2. The results of the study on the management guidelines at the small schools in the next era of life in Sukhothai Secondary Educational Service Area Office found that in terms of resource management, resource management in the next era had to integrate clear planning, use of technology to increase efficiency, in terms of academic administration, use of technology in communication. The application of technology in communication and monitoring, in terms of networking, allowed educational institutions to provide opportunities for people involved in education to participate in school management, planning and promoting various aspects of school operations.

Keywords: Internal educational supervision; Experimental use results; small schools

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อพลเมืองโลกในหลายมิติ มีทั้งความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเข้าสู่สังคมสูงวัยของประชากรโลก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว การแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อที่มีชื่อว่า “โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)” สำหรับประเทศไทยในปีพุทธศักราช 2563 พบผู้ป่วย และผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสขยายวงกว้างขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษามีแนวโน้มที่จะเกิดการแพร่ระบาด เนื่องจากมีกลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก องค์การยูเนสโก ได้มีการรายงานว่ามีจำนวนเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียน และมหาวิทยาลัย เนื่องจากปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ กว่า 119 ประเทศ ได้ประกาศปิดสถานศึกษา เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไปทั่วโลก สำหรับประเทศไทย คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ประเทศไทยจึงมีโอกาสนับทบหนบเรียนจากต่างประเทศ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาด พร้อมกับเตรียมมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบจากรูปแบบการเรียนที่เปลี่ยนไป

การจัดการการศึกษาในช่วงเวลาที่เปลี่ยนแปลง เช่น ในช่วง COVID-19 ไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหาทันที แต่ยังรวมถึงการหาวิธีที่จะทำให้การสอนและการเรียนรู้ดีขึ้นด้วย ในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ของเรานั้นหมายถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ของเราเพื่อให้เหมาะสมกับสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ครู

ควรเน้นวิธีการสอนใหม่ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนได้รับทักษะที่สำคัญสำหรับโรงเรียน งาน และชีวิต นอกจากนี้ ยังมีความสำคัญที่ครอบครัวและชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ บทเรียนควรได้รับการออกแบบให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน และเราควรหาวิธีที่ดีกว่าในการตรวจสอบว่านักเรียนเรียนรู้ได้ดีเพียงใดเพื่อช่วยให้พวกเขาเติบโต สถานการณ์ COVID-19 แสดงให้เราเห็นว่าการเรียนรู้ทักษะที่สำคัญสำหรับโลกในปัจจุบันมีความสำคัญ ทักษะเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง เข้าใจและใส่ใจผู้อื่น มองตนเองและผู้อื่นเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ แก้ปัญหา และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ (สมพร ปานดำ, 2565: 009-022) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ องค์การยูเนสโก ได้ออกมาแนะนำแก่โรงเรียน คือการรับฟังเสียงของครูในการกำหนดนโยบายและแผนการ ผู้บริหาร ครู พ่อแม่ ชุมชน รวมถึงนักเรียน ควรมีการพูดคุยกัน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับทุกคนในโรงเรียน การให้ความสำคัญกับสภาพจิตใจ สังคม การสนับสนุน และได้รับทรัพยากรที่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน การจัดให้มีครูเพียงพอ และให้ครูได้ทำงานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (ทัฬหวิชญ์ ฐิติรัตน์สกุล, 2564) นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการมีแนวนโยบายการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีนใหม่ เพื่อพัฒนาการศึกษาทั้งด้าน โอกาส คุณภาพ ประสิทธิภาพ และความปลอดภัย ได้แก่ ด้านโอกาส เพิ่มโอกาสทางการศึกษาของประชากรวัยเรียน การเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม และเสมอภาค ด้านคุณภาพ เพิ่มคุณภาพทางการศึกษา มีระบบสารสนเทศที่ทันสมัย มีนวัตกรรมการบริหารจัดการ มีหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการ เสริมทักษะการเรียนรู้ เครือข่ายการมีส่วนร่วม และผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านประสิทธิภาพ เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการบริหาร และการจัดการศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม โปร่งใส และความปลอดภัย ด้านความปลอดภัย มีแนวนโยบายด้านความปลอดภัยขององค์กร บุคลากร และผู้เรียน ได้แก่ ความตระหนักรู้ ด้านความปลอดภัย องค์กรปลอดภัยด้วย หลักธรรมาภิบาล ผู้เรียนปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ มีทักษะการป้องกันตัวเอง และมีภาคีเครือข่ายร่วมสร้างความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ (อัมพร พินะสา, 2563) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีนักเรียนต่ำกว่า 500 คน ซึ่งเกือบทั้งหมดอยู่ในชนบททางไกลความเจริญ แต่ละโรงเรียนก็มีปัญหาให้ผู้บริหาร และบุคลากรต้องขบคิด ค้นคว้า เพื่อหาทางอยู่รอด เนื่องจากการขาดงบประมาณ กำลังคน วัสดุอุปกรณ์และความพร้อมในหลายด้าน ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับโรงเรียนขนาดใหญ่ของรัฐ และเอกชนได้ (อิทธิพล พลเยี่ยมหาญ, 2562)

จากการสำรวจสภาพปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 แห่ง พบอุปสรรคในการบริหารจัดการสถานศึกษา คือ ความพร้อมด้านอุปกรณ์ในการใช้เรียนออนไลน์ นักเรียนเข้าเรียนเพียง 60-70% ครูมีภาระสอนหนัก โรงเรียนขาดงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ สนับสนุน สื่อที่ใช้สอนออนไลน์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ นักเรียนไม่สามารถเข้าเรียนออนไลน์ได้ การประสานงานติดต่อเครือข่าย ผู้ปกครองเป็นไปได้ยากลำบาก ครูต้องเสียสละทรัพยากรส่วนตัวในการจัดหาอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และเมื่อพิจารณาจากผลการประเมินแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุโขทัย ปี 2564 ผ่านมา พบว่า การบริหารการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนช่วงนี้จะพบปัญหาเรื่องการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนด้านการศึกษา มีงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ และไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก มีครูผู้สอน ไม่ตรง และไม่เพียงพอตามสาขาวิชาเอกที่สถานศึกษาต้องการ ผลสัมฤทธิ์ภาพรวมทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ครูขาดความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่ม สร้างสรรค์เป็นนวัตกรรม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ายังไม่มีการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) ของโรงเรียนขนาดเล็กอย่างกว้างขวาง และแพร่หลายนัก ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เพื่อนำไปสู่การประมวลข้อมูลสารสนเทศ เชื่อมโยง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method)

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษา จากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดของจักรพันธ์ ภาชนะ (2558: 122-134), ธนฤต สิริธราษ (2558: 71-80), ภัทธนิษฐ์ แดงสี (2562: 6035-6053), มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา (2562: 22-30), พัทธภรณ์ ดวงชื่น (2563: 783-795), ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์ (2563), เจริญ ภูวิจิตร (2564), ณัฐพัชร บุญเกตุ (2565: 69-80) ได้ขอบเขตเนื้อหาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคชีวิตวิถีถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดการทรัพยากร
2. ด้านการบริหารงานวิชาการ
3. ด้านการสร้างเครือข่าย

1.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 แห่ง มีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 62 คน รวมทั้งสิ้น 67 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จำนวน 5 โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาในระยะปีการศึกษา 2565 – 2566 ตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2565 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย 3 เครื่องมือ ได้แก่

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป

2.2 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

2.3 ประเมินความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามสภาพปัญหา

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปดำเนินการเก็บข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป (Next Normal) ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

เก็บรวบรวมข้อมูลประเด็นในการสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.4 ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 ผู้วิจัยนำแบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.6 ผู้วิจัยรวบรวมแบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วนำมาวิเคราะห์ผลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ประเมินความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.7 ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.8 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปดำเนินการเก็บข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.9 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ประเมินความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยมาวิเคราะห์

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยการคำนวณหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม (group Interview) โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลโดยแสดงคะแนนเฉลี่ยโดยรวม รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ข้อ	การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย	สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้			
		n = 63		ระดับ	อันดับที่
		μ	σ		
1	ด้านการจัดการทรัพยากร	3.01	1.55	ปานกลาง	3
2	ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.11	1.58	ปานกลาง	1
3	ด้านการสร้างเครือข่าย	3.05	1.61	ปานกลาง	2

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยรวม และรายด้านมีสภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการมีสภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาปานกลาง ($\mu = 3.11$, $\sigma = 1.58$) รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่าย ($\mu = 3.05$, $\sigma = 1.61$) และด้านการจัดการทรัพยากรมีสภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาต่ำที่สุด ($\mu = 3.01$, $\sigma = 1.55$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ด้านการจัดการทรัพยากร ผู้บริหารสถานศึกษา มีการบริหารจัดการทรัพยากรในยุควิถีชีวิตถัดไปต้องผสมผสานการวางแผนชัดเจน การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่ม

ประสิทธิภาพ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้ทรัพยากรเพียงพอ ด้านการบริหารงานวิชาการ การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารและติดตามผลทำให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างเครือข่าย สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมกันวางแผน ส่งเสริมการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน และร่วมติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และความต้องการของท้องถิ่นเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ไปสู่เป้าหมาย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยรวม และรายด้าน มีสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เพราะระยะห่างทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ยังทำให้การพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) ของนักศึกษาทำได้ยากลำบากกว่าเดิม ถึงแม้ว่าจะมีการพูดคุยทำงานร่วมกันผ่านทางโปรแกรมออนไลน์ต่างๆ ก็ตาม แต่เพียงเท่านั้นไม่สามารถเพียงพอได้ อีกทั้งนักศึกษายังต้องการประสบการณ์ชีวิตในฐานะในนักศึกษาปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสถียร พูลผล และปฏิพล อรรถนพ บริบูรณ์ (2563) พบว่าการเรียนออนไลน์ ทำให้การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาขาดหายไป และอยากให้มีการปรับการเรียนการสอนเป็นรูปแบบผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนควบคู่กันกับการเรียนออนไลน์

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ด้านการจัดการทรัพยากร ผู้บริหารสถานศึกษา มีการบริหารจัดการทรัพยากรในยุควิถีชีวิตถัดไปต้องผสมผสานการวางแผนชัดเจน การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อให้ทรัพยากรเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาศ เรียงแหลม (2561: 706-720) ที่เกิดกระบวนการในการสร้างช่องทางให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันภายในระหว่างบุคลากร ควบคู่ไปกับการรับความรู้จากภายนอก ซึ่งก่อให้เกิดโอกาสในการหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและสร้างเป็นฐานความรู้ที่เข้มแข็งขององค์กรต่อไป ด้านการบริหารงานวิชาการ การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารและติดตามผลทำให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา รัตนโกเมศ (2551:180-191) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ทั้งด้าน การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมกันวางแผน ส่งเสริมการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน และร่วมติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และความต้องการของท้องถิ่นเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ไปสู่เป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพล บุญพงษ์ (2560) พบว่าวิธีการทำงานร่วมกันแบบนี้ดีจริงๆ และได้ผลดี

เพราะมีส่วนสำคัญ 6 ส่วน บทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรในเครือข่าย ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการเครือข่ายนั้น อธิบายไว้ใน 12 ส่วน งานของพวกเขประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก ได้แก่ การจัดการกิจกรรมของโรงเรียน การจัดการเงิน การดูแลเจ้าหน้าที่ และการจัดการทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามกฎที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้เกี่ยวกับวิธีจัดการโรงเรียน โดยอ้างอิงจากกฎหมายที่ตราขึ้นเมื่อนานมาแล้ว เครือข่ายโรงเรียนมีเป้าหมายที่แตกต่างกันอธิบายไว้ใน 5 ส่วน นอกจากนี้ยังมีวิธีการจัดระเบียบเฉพาะซึ่งอธิบายไว้ใน 10 ส่วน มี 12 ส่วนที่อธิบายว่าทุกคนในเครือข่ายควรทำอะไร คณะกรรมการที่ช่วยดำเนินการเครือข่ายมี 12 ส่วนที่อธิบายงานของเครือข่าย คณะกรรมการที่ทำหน้าที่จัดการทุกอย่างมี 9 ส่วนที่อธิบายงานของเครือข่าย นอกจากนี้ยังมี 9 ส่วนที่พูดถึงวิธีการจัดหาทรัพยากรที่พวกเขาต้องการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎหมายใหม่ กฎนี้ระบุว่าผู้รับผิดชอบกระทรวงศึกษาธิการสามารถมอบอำนาจบางส่วนให้แก่กลุ่มการศึกษาท้องถิ่น สำนักงาน หรือโรงเรียน เพื่อให้กลุ่มเหล่านี้สามารถตัดสินใจได้ดีขึ้นตามความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่ง

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไปของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผลการวิจัยจะเป็นองค์ความรู้ให้กับผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในยุควิถีชีวิตถัดไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของตัวผู้เรียนและสถานศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด-19ให้ดียิ่งขึ้น และผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารหรือหน่วยงานทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการวางแผน ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหาร คณะครูทราบถึงปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรคิดนอกกรอบ เปิดโลกทัศน์ใหม่ๆ ในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับผู้เรียนได้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุควิถีชีวิตถัดไป ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สุโขทัย ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพร้อมด้วย เพราะยังมีงานวิจัยน้อยชิ้นที่ศึกษาในเรื่องนี้ ซึ่งผู้วิจัยมองว่าบริบทของครูกับผู้บริหารสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา อาจมีข้อจำกัดหรือรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างไปจากงานวิจัย ชิ้นนี้และยังไม่เคยถูกค้นพบมาก่อน

เอกสารอ้างอิง (References)

จักรพันธ์ ภาชนะ. (2558). อนาคตภาพการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2558-2567). วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา. 17(2):122-134.

- เจริญ ภูวจิตร. (2564). แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในยุค Next Normal. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20220308-4.pdf>. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2565.
- ณัฐพัชร์ บุญเกตุ. (2565). การบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(8):69-80.
- ท้าววิชัย ฐิติรัตน์สกุล. (2564). ทิศทางการปรับตัวของการศึกษาในยุค New Normal. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.ets.kmutt.ac.th/post/new-normal-in-thai-education>. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2565.
- ธนกฤต สิทธิราชและคณะ. (2558). อนาคตภาพการจัดการมัธยมศึกษาของประเทศไทยในสองทศวรรษหน้า. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 17(3): 71-81.
- นพปฎล บุญพงษ์. (2560). การนำเสนอรูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษารับมือความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. *วารสารศิลปการจัดการ*. 4(3):783-795.
- ภัทรนิษฐ์ แดงสี. (2562). อนาคตภาพการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในทศวรรษหน้า. *วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร*. 6(10): 6034-6053.
- ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์. (2563). จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2565.
- มาลัย วงศ์อุทัยวัฒนา. (2562). แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. *วารสารวิจัยและพัฒนาวิทยาลัยอรรถกถาในพระบรมราชูปถัมภ์*. 14(1):22-30.
- วิลาศ เรียงแหลม. (2561). รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือ. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*. 10(3): 706-720.
- สมพร ปานดำ. (2565). การจัดการอาชีวศึกษาที่ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต. *วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้*. 6(1):009-022.
- เสถียร พูลผล และปฏิพล อรรถนพบริบูรณ์. (2563). การสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเภสัชศาสตร์ที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงโควิด 19 เพื่อออกแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม. *การประชุมวิชาการครั้งที่ 15*. (30 กรกฎาคม 2563). 120-130.สมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย (ควอท.). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม.

- อภิญา รัตนโกเมศ. (2561). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 32(4):180-191.
- อัมพร พิมพิสา. (2563). แนวนโยบายด้านความปลอดภัยขององค์กร บุคลากร และผู้เรียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.obec.go.th/amo-team/>. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2565.
- อิทธิพล พลเยี่ยมหาญ. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.